

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

13 травня 2022 року

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування для вступу на навчання за
другим (магістерським) рівнем вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
освітня програма 016.02 „Олігофренопедагогіка. Спеціальна
психологія”
на основі здобутих рівнів вищої освіти бакалавра та магістра**

ЗМІСТ

I. Загальні положення.....	3
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	3
III. Перелік питань з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.....	4
IV. Приклад тестового завдання.....	5
V. Перелік рекомендованої літератури	6

I. Загальні положення

У Державній національній програмі „Освіта” (Україна ХХІ століття) наголошується на необхідності розвитку і самореалізації особистості як головної умови навчання, виховання, адаптації, інтеграції та соціалізації підростаючого покоління у суспільстві.

На засадах демократизації освітньої політики та реформування системи інституційного навчально-виховного середовища, необхідно активізувати пошуки педагогічних засобів корекції дітей з інтелектуальними порушеннями з використанням інтерактивних методів корекційно-виховної роботи та сучасних технологій виховного процесу.

У зв'язку з цим роль корекційно–виховної діяльності в умовах спеціальних загальноосвітніх закладів потребує нового її усвідомлення, як у контексті формування загальнолюдських і національних цінностей учнів з інтелектуальними порушеннями, так і в контексті щодо створення ефективних умов для їх виховання та саморозвитку.

Сучасна підготовка фахівця – спеціального педагога вимагає гуманістичної спрямованості змісту освіти, формування високих моральних цінностей, створення відповідних умов для оволодіння майбутнім педагогом загальною та спеціальною методикою позаурочно-виховної роботи, методикою організації індивідуальних і групових форм корекційно-виховної роботи для конструювання навчально-виховного процесу в умовах спеціальних загальноосвітніх закладів у взаємодії з сімейним вихованням.

Майбутній фахівець у своїй діяльності повинен виходити зі значущості професії вихователя спеціальних загальноосвітніх закладів, з сучасних вимог до трудового виховання, інтеграції та соціалізації в суспільному оточенні дітей з інтелектуальними порушеннями. Професійно-педагогічна підготовленість включає:

- формування високих, моральних якостей; організаційних і мобілізаційних здібностей; професійної працездатності, допитливості, здібності до творчої діяльності, професійного оволодіння уміннями та навичками планування виховних заходів, суспільно-корисної діяльності, роботи з батьками вихованця.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 016 Спеціальна освіта за освітньою програмою 016.02 Олігофренопедагогіка розроблено на основі і відповідно навчального плану освітнього ступеню «Бакалавр».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

II. Організаційно-методичні рекомендації.

Комплексне вступне випробування проводиться з метою виявлення вступників, які досягли відповідного професійного рівня та отримали

необхідні знання для подальшого вдосконалення професійної діяльності в галузі спеціальної освіти.

Під час випробування абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес спеціальних загальноосвітніх закладів;
- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації учнів з інтелектуальними порушеннями;
- психофізіологічні особливості учнів, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;
- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості учня, його нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;
- особливості організації трудової підготовки учнів, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Під час випробування абітурієнт повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у навчально-виховному процесі спеціальних загальноосвітніх закладів з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з інтелектуальними порушеннями, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей спеціальних загальноосвітніх закладів;
- володіти прийомами активізації уваги учнів, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;
- уміти професійно організувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, ознайомлювати дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати трудові завдання учнів, здійснювати профілактику травматизму;
- використовувати різнобічні методи і форми навчання й виховання, диференціювати їх, вибирати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку технічної творчості учнів, організувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання з урахуванням індивідуальних можливостей учнів, проводити профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати виховні можливості учнів з інтелектуальними порушеннями;
- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід

у сфері корекції осіб з інтелектуальними порушеннями, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу.

Програма визначає перелік тем, список основної і додаткової літератури, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта; освітня програма: 016.02 Олігофренопедагогіка. Спеціальна психологія.

Вступне випробування передбачає перевірку знань, умінь та навичок професійно-орієнтованих дисциплін.

На виконання тесту відведено 60 хвилин.

Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімальна кількість набраних балів складає 100.

III. Перелік питань та список літератури з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.

1. Внесок Л.С.Виготського у розвиток вітчизняної дефектології.
2. Співвідношення первинного та вторинних дефектів розвитку.
3. Система спеціальних навчально-виховних закладів для аномальних дітей.
4. Педагогічний аналіз проблеми розумової відсталості.
5. Класифікація розумової відсталості.
6. Класифікація олігофреній.
7. Принципи організації системи освітньо-корекційних послуг особам з порушеннями інтелекту.
8. Установи для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку раннього та дошкільного віку.
9. Навчальні заклади для дітей з порушенням інтелектуального розвитку шкільного віку.
10. Корекційна спрямованість педагогічного процесу як принцип діяльності спеціальних освітньо-реабілітаційних закладів для дітей з порушеннями інтелекту.
11. Поняття «затримка психічного розвитку». Класифікація ЗПР.
12. Загальна психолого-педагогічна характеристика молодших школярів із затримкою психічного розвитку.
13. Навчально-корекційна робота з дітьми із ЗПР.
14. Навчальна діяльність дітей з порушеннями слуху.
15. Корекційне навчання і виховання дітей з порушеннями слуху у загальноосвітній школі.
16. Зміст корекційного навчання і виховання глухих дітей в залежності від ступеню ураження слуху та мовлення.
17. Анатомія і фізіологія органу зору.
18. Види порушень зору, їх причини і наслідки.
19. Психофізичний розвиток дитини з порушеннями зору.
20. Предмет і завдання тифлопсихології. Компенсація порушень зору.

21. Корекційне навчання і виховання дітей з порушеннями зору у загальноосвітній масовій школі.
22. Корекція і компенсація порушень зору в умовах спеціальної школи.
23. Причини порушень мовлення, їх класифікація.
24. Основні види логопедичної допомоги дітям.
25. Види порушень опорно-рухового апарату, причини їх виникнення.
26. Корекційне навчання і виховання дітей із ДЦП в умовах масової загальноосвітньої школи.
27. Корекційно-педагогічна допомога дітям з церебральними паралічами в спеціальних установах.
28. Диференційна система спеціальної освіти.
29. Інтегративна система спеціальної освіти. Організаційні форми.
30. Інклюзивна система освіти як система освіти.

IV. Приклад тестового завдання.

Олігофренопедагогіка є:

- педагогічною наукою
- психологічною наукою
- медичною наукою
- технічною наукою

Методичне забезпечення

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник С.П.Миронова, О.В.Гаврилов, М.П.Матвеева, за заг ред С.П.Миронової — Кам'янець-Подільський Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с
2. Пузанов Б.И. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / Б.П.Пузанов, В.И.Селиверстов, С.Н.Шаховская, Ю.А.Костенкова; Под ред. Б.П.Пузанова. - М.: Издательский центр «Академия», 1998.- 144с. ISBN 5-7695-0103-0
3. Бородулина С.Ю. Коррекционная педагогика – Ростов н/Д: Феникс, 2004.
4. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики. Учебное пособие. – Донецк: Либидь, 2002. – 327 с.
5. Сорокин В.М. Практикум по специальной психологии - учебно-методическое пособие.

Рекомендована література

Базова

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник С.П.Миронова, О.В.Гаврилов, М.П.Матвеева, за заг ред С.П.Миронової — Кам'янець-Подільський Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с

2. Пузанов Б.И. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / Б.П.Пузанов, В.И.Селиверстов, С.Н.Шаховская, Ю.А.Костенкова; Под ред. Б.П.Пузанова. - М.: Издательский центр «Академия», 1998.- 144с. ISBN 5-7695-0103-
3. Бородулина С.Ю. Коррекционная педагогика – Ростов н/Д: Феникс, 2004.
4. Исаев Д. Н. Умственная отсталость у детей и подростков. - СПб.; Речь, 2003.-391 с.
5. Карпунина О. И., Рябова Н. В. Спеціальна педагогіка в опорних схемах. - М: Изд. НЦ ЗНАС, 2002.
6. Литвак А.Г. Тифлопсихология. – М..1985.
7. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики. Учебное пособие. – Донецк: Либидь, 2002. – 327 с.
Логопедия / Под ред. Л.С. Волковой - М., 1989.Петрова В.Г. - Развитие речи учащихся вспомогательной школы. - М., 1977.
8. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции – Донецк., 2001
9. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку. Навчально-методичний посібник. - Кам'янець-Подільський К-ПДУ, 2005.
10. Методика диагностики отклонений в умственном развитии младших школьников и старших дошкольников/ Н.Стадненко, Т. Иляшенко, Л.Борщевская, А.Обуховская. – К., 1998.
11. Никуленко Т.Г. Коррекционная педагогика: учеб.пособие для вузов – М.: Феникс, 2006.
Петрова В. Г., Белякова И. В. Психология умственно отсталого школьника. - М.: Академия, 2002.
12. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології – К.: Вища школа., 1994.
13. Синьов В. М. Українська корекційна педагогіка та психологія на шляху інтеграції у світовий науковий простір //Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: Матеріали міжнародної наукової конференції. - К.: НПУ імені М П. Драгоманова 2005 -199 с-
14. Сорокин В.М., Кокоренко В.Л. Практикум по спеціальній психології – СПб.: Речь, 2003.
15. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003.
16. Хрестоматія по логопедії/ Под ред. Л.С.Волковой и В.И. Селеверстова. В 2-х т. - М., 1997.

Допоміжна

1. Абрамович-Лехтман Р.Я. Психологическая помощь детям с церебральными параличами // Лечебная помощь детям с церебральными параличами: Труды НИИ им. Г. И. Турнера. - Л., 1962.

2. Архипова Е.Ф. Коррекционная работа с детьми с церебральным параличом. - М.: Просвещение, 1989.
3. Акимускин В.Н., Моргулис И.С. трудовая реабилитация инвалидов по зрению – К., 1983.
4. Бадалян Л.О. и др. Детские церебральные параличи. - Киев, 1988.
5. Безруких М.М. Проблемные дети.-М.:УРАО,2000.
6. Береснев В.А. Трудное детство нервной системы.- К., СМП «Аверс»,2001.
7. Братусь Б.С. Аномалии личности – М., 1988.
8. Вернер Д. Что такое детский церебральный паралич. - М., 2003.
9. Виноградова А.Д. Практикум по психологии умственно отсталого ребёнка. - М.: Просвещение, 1985.- 143с.
10. Воспитание детей дошкольного возраста/ Психология отклоняющегося поведения в дошкольном возрасте/ Под. ред. Л.Н. Проколиенко .- К.: Радянська школа, 1991. – 365с. (83-129).
11. Забрамная С.Д. Отбор умственно отсталых детей в специальные учреждения. – М.: Просвещение, 1988. – 94с.
12. Кириченко Е.С. Психические нарушения у детей, страдающих церебральными параличами. - М., 1965.
13. Маршак В.В. Все виды отклонений в человеческой психике/ В.В. Маршак. – Ростов н/Д.:Феникс, 2006.
14. Малофеев Н. Н. История становления и развития национальных систем специального образования (социокультурный контекст) /В кн.: Специальная педагогика. /Под ред. Н.М.Назаровой. - М.: Академия, 2002
15. Психологические проблемы коррекционной работы во вспомогательной школе / Под ред. Ж. И. Шиф, В. Г. Петровой, Т. Н. Головиной. - М.: Педагогика, 1979
16. Роберт Конечный, Милан Боухал Психология в медицине – Авиценум, медицинское издательство Прага ЧССР, 1983
17. Садовникова И.Н. - Нарушения письменной речи и их преодоление у младших школьников - М., 1997.
18. Семаго Н. Я., Семаго М. М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. - М.: АРКТИ, 2000.
19. Синев В. Н. Коррекционно-воспитательная направленность учебно-воспитательного процесса вспомогательной школы // Введение в историю олигофренопедагогике / Под ред. А. И. Капустина. -Донецк: ТОВ "Либідь", 1996.
20. Синьов В. М. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки; визначення предмету науки //Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: Зб.наукових праць. - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. - № 1.
21. Стадненко Н. М., Матвеева М. П., Обухівська А. Г. Нариси з олігофренопсихології. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець -Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2002.

22. Тупоногов Б. К. Коррекционно-педагогическая работа в системе образования детей с нарушениями умственного и физического развития // Дефектология. - 1994. - № 4.

23. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку. - К.: Пед.думка, 2000.

24. Шевцов А. Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я. - К.: Соцінформ, 2004.

25. Шпек О. Люди с умственной отсталостью: Обучение и воспитание. - М: Академия, 2003. - 432 с.